

بسم تعالی

سارینا مصطفایی

دانشجوی کارشناسی علوم تربیتی، دانشگاه فرهنگیان پردیس بنت الهدی صدر سنندج

Sarinamostafaii47913@gmail.com

09184547913

سال تحصیلی: 1400-1399

چگونگی برخورد با میوه های طلاق در کلاس درس

فهرست مطالب

چکیده..... 2-3

مقدمه..... 3-5

بیان مسئله..... 5-7

رفتار معلم با دانش آموزان طلاق.....7-8

گرد آوری اطلاعات.....8-11

انتخاب راه حل.....11-13

نتیجه گیری.....13-14

پیشنهادهات.....14-15

منابع.....15-18

چکیده:

هدف از اقدام پژوهی حاضر بررسی تحقیقات پژوهشی است که تا کنون در ایران در حوزه ی فرزندان طلاق انجام شده است و بررسی وضعیت (روانی، اجتماعی، اقتصادی) فرزندان عادی در مقایسه وضعیت ویژگی های فرزندان طلاق و بررسی تاثیر مداخلات بر یک یا چند مشکل در فرزندان خانواده های طلاق با دسته بندی کردن اهداف تحقیقات بررسی شده است؛ که در مجموع نشان دهنده ی وضعیت نامناسب فرزندان طلاق در شاخص های سلامت روان و زیر مقیاس آن (نشانه های روان تنی، اضطراب، بی خوابی و ناکار آمدی اجتماعی و افسردگی و... می باشد). از آنجایی که موضوع پژوهش پیامد های طلاق بر روی دانش آموزان بوده است متغیر مستقل خود طلاق است تا تاثیرات مستقیم و غیر مستقیم بر ابعاد مشخص شده را پیدا کنیم، (متغیر وابسته:

پرخاشگری، افسردگی، افت تحصیلی، رشد اجتماعی، بزهکاری است) هر طلاق و مشکلات آن فقط دانگیر زوجین نمی باشد بلکه دارای پس لرزه هایی است که به مراتب ویرانگر تر از خود زلزله ی اصلی است که متأسفانه از دید جامعه ی ما مخفی مانده و علاوه بر آن زوج های متارکه کرده به انزوا کشیده می شوند. و پژوهشگر از طریق این تحقیق می خواهد والدین و مسئولین را از پیامدهای این خطر بزرگ (طلاق) آگاه کرده و به آنان هشدار دهد که نسل آینده ی ما به عنوان آباد کننده ی این جامعه در چه خطری قرار دارند، مهمترین عوامل بحران ساز طلاق، جنسیت، سن، وضعیت اقتصادی- اجتماعی است.

مقدمه:

خانواده رکن اساسی و طبیعی اجتماعی است و دولت و ملت به حمایت آن نیازمندند، فرزند درس های اصلی و اساسی خود را از خانواده می گیرد و هر سازندگی یا اشتباهی که در آن واقع گردد در فرزندان اثر می گذارد چون هسته ی اصلی و زیر ساز جامعه ی بشری خانواده است؛ و کودک آئینه ای تمام نما از معجون و ترکیب شخصیت والدین است؛ خانواده کوچکترین واحد اجتماعی است که ثبات و ناپایداری اش بر اعضای خانواده و جامعه اثر می گذارد و فروپاشی این واحد کوچک گاه چنان اثر عمیقی بر فرزندان دارد که باور کردنی نیست، ایران رتبه چهارم طلاق در جهان را به خود اختصاص داده است، شاخصه های اصلی رشد طلاق در ایران را می توان نداشتن شناخت کافی، دخالت خانواده ها، مشکلات جنسی در زندگی، خیانت و نبود تفاهم در زندگی اشاره کرد، و طلاق هم بر کمیت و هم بر کیفیت زندگی اثر گذار است چون موجب می شود فرزندان محروم از خانواده تحویل جامعه گردند که احتمالاً فاقد سلامت روانی در امراز مقام شهروندی یک جامعه اند در نتیجه آسیب ها متوجه ی نسل آینده و کل جامعه می باشد؛ و کودکان در پدیده ی طلاق بیشترین ضربه را متحمل می شوند و بزهکاری در خانواده های متلاشی شده بیشتر از خانواده های بادوام است و افزایش میزان و نوع رفتار های انحرافی را در این خانواده ها شاهد هستیم؛

طلاق خانواده به منزله ی از بین رفتن چتر امنیتی فرزندان به شمار می رود البته گهگاهی گسستن این پیوند به منزله پایان برخی مشکلات است همچون مشاهده دائم نزاع های پدر و مادر، رهایی فرزندان از برخی آسیب هایی که خانواده ی والد با انحرافات اجتماعی ممکن است تجربه کند.

سازگاری دختران و پسرانی که تحت حضانت مادر هستند بیشتر است. (نقش طلاق والدین بر گرایش اعتیاد، بزهکاری، کاهش سلامت اجتماعی و دیگر مسائل اجتماعی زندگی فرزندان موثر است.

طلاق در جامعه ی ما در حال رواج است و فرزندان طلاق فقط از دید ترحم دیده می شوند و افت تحصیلی و پر خاشگری و منزوی شدن و تحقیری که باعث پایین آمدن شان اجتماعی فرزندان می شود و در آینده ی آنها تاثیر می گذارد.

همه ساله 12500000 مورد طلاق در ایالت متحده رخ می دهد، دو نفر از 5 نفر کودک قبل از رسیدن به سن 18 سالگی ، طلاق والدین خود را تجربه خواهند کرد، حدود 25٪ کل کودکان مدتی را با نامادر یا نا پدری سپری می کنند، دوام ازدواج زوجین حدود 2 تا 7 سال پیش از طلاق است، میزان طلاق در دهه 1980 میلادی یکسان بوده و در این زمان حدود 11٪ کمتر از سال 1979 میلادی است . همه ساله بیش از یک میلیون کودک کمتر از 18 سالگی ، در خانواده خودشان شاهد طلاق والدین خود هستند؛ کارشناسان طلاق 6 نوع آن را معرفی کرده اند: طلاق عاطفی، قانونی، اقتصادی، طلاق و مشارکت والدین در سرپرستی کودکان ، طلاق و جامعه، طلاق و تاثیر آن بر روح و روان.

بنیان خانواده در عین کوچکترین گروه اجتماعی ، مهمترین، با ثبات ترین و موثر ترین بنیان در گروه اجتماعی است؛ در واقع خانواده اولین محیطی است که عواطف، احساسات، خود پنداره ، عزت نفس و توانایی ایجاد ارتباط بین فردی کودک در آن به وجود می آید؛ طلاق از مهمترین و بد خیم ترین اسباب ها و معضلات خانواده های جوامع صنعتی و یا در حال گذار مانند ایران است.

این فرزندان به لحاظ جسمی معمولا از بیماری های مختلفی رنج می برند؛ جدایی والدین بر ویژگی های عاطفی-شخصیتی آنها چنان اثر می گذارد که از سویی منجر به افزایش اضطراب، گوشه گیری ، پر خاشگری، بهانه جویی، بی رحمی، غمگین بودن، زود رنج بودن، نزاع و درگیری، اختلال در خواب، (بد خوابی، کابوس، بی خوابی) ناخن جویدن، بیزاری از زندگین فرار از منزل، شک، دو دلی، تمایل به ازدواج زود هنگام و احساس بیماری می شود و از سویی دیگر منجر به کاهش اعتماد به نفس ، کنجکاو و شاد و سر زنده بودن می شود. سازگاری این فرزندان با خانواده به ویژه اعضای ناتنی کاهش می یابد به طوری که این افراد در مقایسه با فرزندان خانواده های عادی مشکلات خود را کمتر با اعضا خانواده به ویژه پدر مطرح می کنند در حالی که بیشتر با اعضا ی ناتنی و و فامیل در میان می گذارند البته این موضوع در مواجه با والدین ناتنی پر رنگ تر می باشد. این کودکان کمتر والدین رابه عنوان مهربان ترین فرد و اولین شخصیت در زندگی در نظر می گیرند بلکه آنها اغلب والدینشان را آخرین و نامهربان ترین شخصیت در نظر می گیرند.

ایجاد روحیه پر خاشگری و عصیان در نوجوان نتیجه محرومیت های مداوم از مهر و محبت پدری است ؛ در این نوع بیماری چون نوجوان امکان مذاکره حضوری و مستقیم و متقابل با پدر و مادر خود را نمی یابد و از طرفی سوال های خود را بی جواب می بیند

ریشه اصلی آن و پرخاشگری در او به وجود می‌آید؛ رفتارهای پرخاشگرانه اعمال و رفتار نوجوان که خانواده های آنان از همدیگر جدا شده اند کاملاً مشهود است ؛

بیقراری؛ این بیماری با شدت و ضعف در نوجوانان خانواده‌هایی که شاهد جدایی پدر و مادر خود بودند مشاهده می شود حالتی که فرد در مقابل هرگونه عاملی تحریک پذیر است و این یعنی حتی در مقابل محرک های ضعیف عکس العمل نشان می دهد.

حسادت سوءظن و سماجت در کودک خانواده هایی که والدین از هم جدا شدند و این حساسیت ها دیده شده است و این گروه از کودکان در مقابل همراهان و همسالان خود حساسیت بیشتر و زیاد از حد نشان می دهند؛ به قول جامعه شناس "هر طلاق مرگ تمدن کوچک خانواده است "

فرزندانی که مرگ یکی از والدینشان را تجربه می کنند، خیلی راحت تر می توانند نسبت به کودکان قربانی طلاق، با قضیه کنار بیایند که برخی احساسات عمومی در چنین کودکانی عبارتند از انکار و تکذیب، احساس باخت، اضطراب، ناسازگاری، تنهایی، خشونت، نداشتن ثبات قدم، دردهای جسمی نظیر بی اشتهایی و سر درد، حالت تهوع و استفراغ؛ عصیان نتیجه ی محرومیت مداوم از مهر و محبت پدری است ؛ حسادت ، سوءظن و سماجت در آنها دیده می شود . سوء رفتار و بی انضباطی در خانه و محل تحصیل افزایش می یابد و رفتارهای متعارفی که باید مراقب آنها باشد . کاهش تمرکز ذهنی فرزندان و افزایش احتمال مبتلا به اختلال یادگیری به ویژه در دروسی که نیازمند تفکر و استدلال است را از تبعات منفی جدایی والدین می دانند. تاثیر طلاق در گروه سنی 9 تا 12 سال بسیار آسیب پذیرتر است.

بیان مسئله:

سوالات پژوهش : مطالعات موجود در حوزه ی فرزندان طلاق ، چه اهدافی را دنبال می کرده اند؟

مطالعات موجود در حوزه ی فرزندان طلاق در شرح اهمیت پژوهش خود، بر چه نکاتی تاکید داشته اند؟

مطالعات موجود در حوزه ی فرزندان طلاق چه متغیر هایی را مورد توجه قرار داشته اند؟

بر اساس مطالعات انجام شده پیشین، طلاق بر چه جنبه ای از زندگی فرزندان تاثیر می گذارد؟

در مجموع از جمع بندی پژوهش های مذکور چه نتایجی حاصل می شود؟

پژوهشهای گذشته چه نقاط ضعفی داشته اند که باید در پژوهش های بعدی مورد توجه پژوهشگران قرار گیرد؟

. تئوری جودیت والرستین و جون کلی به این مطلب اشاره دارد که جدایی والدین از همدیگر در گرایش فرزندان به بزهکاری موثر می باشد .

هنگام طلاق 5 ترس برای کودکان وجود دارد 1- حالا چه بر سر من می آید؟ 2- کجا باید زندگی کنم؟ 3- چرا پدر و مادر مرا ترک می کنند؟ 4- چه کسی از من مراقبت میکند؟ 5- همه اتفاقات تقصیر من بود.

یک جدایی سخت مانند یک عامل حواس پرتی دائمی برای کودک خواهد بود. در مورد اثرات طلاق، کودکان در این سن از همیشه بیشتر آسیب پذیر هستند به خاطر سن کم آنها در زمان دعوای پدر و مادر خود درست نمی دانند چه اتفاقی می افتد. آنها سعی می کنند تا حدس بزنند در این قضیه می توانند چه کار کنند و نتیجه این است خود را برای جدایی مقصر خواهند شناخت ، احساس درماندگی و فرمایگی و بی فایده بودن خواهند کرد . کودکان به احتمال بیشتری هر چیزی را بزرگنمایی می کنند خصوصا در شرایطی گیج کننده مانند جدایی والدین شاید فکر کنید کودک شما به هم ریخته است زیرا نمی تواند جدایی را درک کند این رفتار را به جدایی خود ارتباط می دهید.

دلایل وجود این مشکل عبارتند از 1- طلاق پدر و مادر و ازدواج مجدد مادر، عدم وجود محبت پدری در خانه به دلیل طلاق گرفتن مادر از پدر 2- وجود الگوهای نامناسب در بیرون از مدرسه همانند برخی از دوستان 3- محبت بی رویه و نامناسب توسط مادر و خانواده مادر و بدگویی پشت سر پدر 4- درخواستها و انتظارات دوگانه از او به علت دوگانگی فرهنگ دو خانواده 5- عدم تشویق و تنبیه مناسب و به جا هنگام بروز رفتارهای ناهنجار 6- آزادی بیش از حد او در خانه و همچنین در مدرسه و خانه مادری او سخت گیری بیجا در خانه پدری 7- علاقه شدیدی به خودنمایی و ابراز وجود داشت نه نادیده گرفتن مقررات مدرسه و حقوق دیگران عوارض طلاق بر فرزندان شامل حسادت، سوءظن و بد بینی، فرار از منزل، سوء تغذیه بی اشتها، کج رویی اجتماعی، ازدواج زود رس به ویژه در دختران، گرایش به انواع رفتار های ضد اجتماعی به جهت ضعف کنترل رفتار های اخلاقی به وسیله ی والدین ، اجتماع ستیزی و دیگر آزاری، عقده ی حقارت ناشی از عدم دسترسی به محیط گرم و عاطفی خانوادگی در مقایسه با دیگران، درونی سازی عقده ی منفی، انزوای اجتماعی.

هویر نشان داده است که نزدیک به 90٪ از جوانان بزهکار، منحرف و یا مجرم از خانواده هایی هستند که طلاق باعث شده تا شیرازه زندگی آنان از هم گسیخته شده و سایه ی شوم خود را بر سایه بان زندگی جوانان طلاق افکنده است.

از جمله اشکالات دیگر کودکان طلاق ، ترس بی دلیل، بی خوبی، تجاوز به دیگران، اختلال در تغذیه، لکنت زبان، عقب ماندی در مدرسه، سرگرمی های غالباً مضر و پناه بردن به مواد مخدر، یاس و نومیدی و شکست در صحنه ی زندگی آینده است.

رفتار معلم با دانش آموزان طلاق:

اکثر دانش آموزان طلاق تجارب ناخوشایند و فرساینده ای از تهدید، تحقیر، تنبیه، بی مهری از خانواده ، داشته اند و نسبت به درس خواندن شوق و اشتیاقی ندارند و عمدتاً دچار بی اشتیاهی تحصیلی بوده اند . پیشرفت تحصیلی فرزندان تحت تاثیر مستقیم والدین در زمینه های مختلف عاطفی، اجتماعی، اقتصادی و فرهنگی می باشد؛ کودکانی که والدین از ازدواج آنها راضی نیستند اما در کنار یکدیگر زندگی می کنند بیشتر در معرض این اضطراب قرار می گیرند ؛ زیرا احساس نا امنی از ادامه زندگی والدینشان به این اضطراب دامن می زند.

در زمینه تربیت فرزند طلاق والدین و معلم چه وظایفی دارند :

- 1-مسئولیت دادن در خانه و مدرسه 2- احترام به شخصیت او من با او صحبت کردم که اگر منظم و درس هامو مودب شود او را نماینده کلاس می کنم 3- شرکت دادن او در کارهای گروهی 4- تشویق او در مقابل همکاران و دیگران 5-اشاره به نقاط مثبت او 6-ترغیب به رفتن به باشگاه 7-خواستن از دیگران اینکه در پیش نوجوان اول نقاط مثبت او را بگویند و بعد نقاط منفی و اشاره کنند

شرایط خاص مدرسه و چگونگی روابط عاطفی حاکم بر خانواده نقش بسزایی در رفتار تحصیلی و انگیزه پیشرفت نوجوانان دارد ؛ و کارنامه ی تحصیلی دانش آموز حاصل تلاش مشترک اولیا و مربیان است. رفتار بدور از ترحم و قضاوت و در کمال احترام

برای کاهش مشکلات کودکان طلاق در مدرسه : سعی کنید در برخی از دورس که مرتبط با مسائل خانواده هستند در باره طلاق و دلایل آن صحبت کنید ، هر گز با ترحم به بچه ی طلاق نگاه نکنید و نسبت به جدایی والدین نگاه مصیبت بار نداشته باشید؛ باید مراقب باشید که فرزندی که در آستانه ی طلاق والدینشان هستند از این سوء استفاده نکنند و معلم باید در این شرایط برنامه ی درسی عادی را بر او توصیه، اما در ارزیابی، شرایط افسردگی کودک را در نظر بگیرد ممکن است برخی از کودکان خودشان بخواهند در مورد مساله شان صحبت کنند باید کاملاً پذیرا باشید حتی اگر در کلاس ریاضی باشد یا علوم. اگر متوجه ی تغییرات شدید خلقی کودک شدید حتما روان شناسی یا مشاوره مدرسه را مطلع کنید.

سعی کنید از رفتار ترحم آمیز پرهیز کرده و رفتار شما با این نوجوان مانند سایر نوجوانان باشد تا احساس نکند که با دیگران فرق دارد و مورد ترحم قرار گرفته است.

بهتر است تلاش کنید تا روابط او با دیگر نوجوانان را بهبود بخشید و همکاری و روابط همدلانه با دیگر نوجوانان افزایش دهید. تشویق او به بازی های گروهی میتواند تا حدی مشکل را کاهش دهد.

حمایت درون شبکه ارتباطی دوستانه کودکان و نوجوانان می تواند توجه و محبت را در بیرون از خانه برای نوجوان ارضا نمایند .

باید توجه داشت که نوجوان در محیط مدرسه مورد تمسخر دیگر نوجوانان نباشد که او را آزار دهند البته اگر چنین مطلبی وجود داشته باشد راه حل آن برخورد مستقیم یا تنبیه نوجوانان آزادگر نیست ، بلکه باید همکاری را در بین دانش آموزان تقویت کرده و حمایت درون گروهی را برای نوجوانان به وجود آورد .

مهم این است که نوجوان در محیط زندگی اش فردی را جایگزین پدر یا مادر قرار دهد و نیازهای خود را از او دریافت کند ولی اگر این فرد دقت و صلاحیت کافی را برای تربیت نوجوان یا کودک نداشته باشد باید توجه داد که ممکن است نوجوان معلم خود را جایگزین والدین خود قرار دارد پس با او مهربان باشیم.

گرد آوری اطلاعات:

قبل که به کارورزی رفتم متوجه دانش آموزی شدم به نام دنیا که دختر بی نظم و ساکت و حواس پرتی بود که با انجام یکسری حرکات باعث آزار و اذیت دیگران بود و چندان توجهی به درس و کتاب نداشت پس از مطالعه فراوان و بررسی و همفکری با دیگران و در پیش گرفتن روشهای مناسب موفق به کاهش اختلالات رفتاری و اخلاقی او شدم

در اواسط سال ۹۸، چندین تن از اولیا به واسطه فرزندشان به مدرسه مراجعه کردند؛ که یکی از دانش آموزان شکایت کرد که در سر کلاس آنها را اذیت میکرد و مانع درس گوش دادن آنان می شد من آن روز زودتر از معلم بسر کلاس رفتم و متوجه حضور والدین جلوی کلاس شدم گاهی اوقات با دیدن عدم تعادل در رفتارش بر آن شدم رفتار و اعتمادش را بررسی کنم دانش آموز مورد مطالعه من دنیا که گاهی اوقات با شکایت والدین و اکثر اوقات با شاکی شدن همکلاسی هایش از او در محیط درس مخصوصاً موقع تدریس بدون اجازه از جایش بلند میشد، واکثر اوقات به خاطر گفتن مطالبی بی اساس محل کلاس یادگیری بچه های دیگر می

شد. از ۱۶ جلسه کارورزی را به طور دقیق مورد مشاهده قرار دادم و سیاه ی رفتارهایش را نوشتم به بهانه های مختلف سعی داشت از کلاس بیرون برود و هر بار با حواس پرتی وسایل بچه ها را به عمد یا غیر عمد روی زمین می ریخت و با خواهش و تمنا از بچه های دیگر و گاهی اوقات از من خودکار می گرفت و از هم کلاسی های دیگرش مداد رنگی و پاک کن و ...

بعضی از نوجوانان خود را باعث و بانی طلاق والدین می دانند (کلمن صفحه ۱۳) و چون در خانواده صحبتی در این باره نمی شود نوجوان روز به روز در تخیلات و حمای فرو می رود و این ترس و نگرانی و ناامیدی خود را با شب ادراری یا دروغ گفتن و اذیت آزار دیگران و ترسی واهی و غیره نشان می دهد.

اضطراب در کودکان حالتی شبیه به احساس ترس، نگرانی و تشویش به وجود می آید؛ در این بیماری علائم بیم از آینده در رفتار نوجوان مشهود است. نوجوان با توجه به سستی مبانی خانواده از تفکر در مورد برنامه ریزی مدون برای حرکت های دسته جمعی و گروهی وحشت دارد

جنب و جوش زیاد ، ناآرامی، بی حوصلگی، بی نظمی ، حواسپرتی، لجبازی و عدم توجه به حرفهای دیگران و تنها وسر خورده بود با رفتن در تخیلات و رویا زندگی می کرد شدیداً احساس تنهایی و کمبود محبت می کرد از وضعیت اقتصادی مناسبی برخوردار نبود.

خانواده مهمترین کانون رشد برای رشد اجتماعی کودک میباشد، اما اگر محیط خانواده بنا بر ناسازگاری باشد و یا خانواه ازهم گسیخته باشد، کودک به دلیل اینکه از یک منبع محبت دور شده است وفردی باصالت برای تقلید کارهای خود ندارد دچار کمبود رشد اجتماعی میشود.

اثرات جدایی نیز روی بچه ها متفاوت است ولی برخی اثرات متداول جدایی روی کودکان از قبیل کارایی ضعیف در محیط مدرسه، مشکل در تطابق دادن خود با مشکلات .

این کودکان نیاز افراطی به محبت، اختلال در رفتار، آمادگی برای جرم و بزهکاری و حتی تن دادن به جرم و ارتکاب آن، اختلال در امر تحصیل و در روابط معاشرتی و رفتار های ضد اجتماعی را از خود نشان می دهند.

از جمله اشکالات دیگر کودکان طلاق ، ترس بی دلیل، بی خوبی، تجاوز به دیگران، اختلال در تغذیه، لکنت زبان، عقب ماندی در مدرسه، سرگرمی های غالباً مضر و پناه بردن به مواد مخدر، یاس و نومیدی و شکست در صحنه ی زندگی آینده است.

طلاق سبب می شود که دنیای تنهایی کودکان غم انگیز و غذاب آور باشد،

در خانواده های کارگری به ویژه خانواده هایی که مادر خانواده سواد ندارد از هر دو بچه یک نفر ترک تحصیل می کند همچنین خانواده های کارمندی که مادری با سواد حضور دارد دانش آموزان طلاق قبل از دریافت دیپلم مدرسه را ترک می کنند.

آسیب ها و پیامدهای مبتنی بر جدایی والدین :

کم شدن اعتماد به نفس؛ نوجوان در شرایط طلاق حمایت خود را در محیط خانواده از دست داده و با از دست دادن حمایت بیرونی حمایت درونی و اعتماد به نفس را از دست می دهد آنها در آینده نمی توانند افرادی با تاثیرگذاری روی دیگران رشته ما باشند و هرگز جسارت و ریسک کردن و خلاقیت را نخواهند داشت.

رها شدن به حال خود؛ نوجوانانی که کانون گرم خانواده را از دست می دهند عملاً توجه عاطفی را که قبلاً داشته اند را نخواهند داشت و این مسئله روح آنها را آزار می دهد.

رشد احتمال بروز بزهکاری؛ تحقیقات نشان می دهد که نوجوانان در خانواده های طلاق زمینه بیشتری برای جرم و بزهکاری در آینده خواهند داشت .

عدم نظارت والدین؛ درست در زمانی که والدین سرگرم خود هستند و به زحمت می توانند مشکلات زندگی آشفته خود پس از طلاق را حل کنند نوجوانان کودکان رها شده و در این خانواده ها به دور از چشم پدر یا مادر رفتارهای نادرست و یا رابطه با افراد ناباب آینده ای تاریک را برای خود رقم می زنند.

احساس حقارت و احساس گناه؛ کودک ممکن است احساس کند که او عامل و دلیل جدایی والدین بوده است و این احساس باعث بروز مشکلات روانی در نوجوان می شود .

عدم آموزش رفتارهای متناسب با نقش؛ پدر منبع همانند سازی پسر، مادر منبع همانندسازی دختر می باشد نوجوانان رفتارهای متناسب با جنس خود را از والدین یاد می گیرند نوجوانان پرورشگاهی معمولاً در نحوه برخورد با عنوان زن یا مرد مشکل داشته نحوه ابراز محبت به همسر در آینده را به نحوه صحیح بلد نیستند .

خلاء های عاطفی پدر و مادر؛ اولین و اصلی ترین منبع محبت برای کودکان می باشد، زمانی که نوجوان یکی از آنها را از دست می دهد احساس می کند منبع محبت خود را از دست داده است بنابراین تعیین منطقه جایگزین برای تغذیه عاطفی نوجوان ضروری می باشد وقوع طلاق در خانواده باعث می شود اکثر کودکان از ایجاد یک ارتباط مبتنی بر عشق در آینده بپرهیزند آنها فکر می کنند

با دور نگهداشتن خودشان از دیگران به لحاظ احساس از صدمات و ناراحتی‌های بعدی در امان هستند توقعات از دیگران حتی از زندگی آینده خود را کاهش می‌دهند .

در برابر اصلاح امور احساس ناتوانی می‌کنند .

توانایی‌های اجتماعی آنها تحت تاثیر قرار می‌گیرد.

نیاز به داشتن پدر به خصوص برای پسر به شکلی واضح در اواخر نوجوانی احساس شده است.

بیان راه حل:

متخصصان علوم اجتماعی معتقدند برای ایمن سازی افراد جامعه و تقلیل آسیب‌های اجتماعی باید به بررسی علت‌ها و عامل‌هایی پرداخت که تحت تاثیر آن علت‌ها افرادی زمینه‌ی سوء استفاده و تحمل و پذیرش بزهکاری را پیدا می‌کند که باید راهکارهایی برای اصلاح آن ارائه کرد.

در آخرین جلسات کارروزی متوجه تغییرات در رفتار او شدم؛ اگر ناخواسته مرتکب کاری می‌شوند عذرخواهی می‌کرد، شاگردان دیگر هم از او تعریف می‌کردند؛ البته گاهی اوقات هم شکایت‌هایی جزئی از او می‌شد که زیاد اهمیت نداشت و که گاهی با میانجی‌گری اینجانب زود حل می‌شد، و به درس گوش می‌داد، همچنین پدر بزرگ و مادر بزرگ از عملکرد او در خانه احساس رضایت می‌کردند.

تصمیم‌گیری نوجوان برای زندگی کردن با یکی از والدین و حضور در خانه هر یک از آنها باید به تصمیم و مشورت خودش باشد در صورت وجود مشکلات تحصیلی، والدین باید فرزندان خود را درک کنند و از انتظار خود نسبت به آنها بکاهند و با کمک به درس و همزمان حمایت عاطفی، آنها را یاری کنند تا بتوانند مرحله دشوار سازگاری پس از طلاق را با کمترین خطر و آسیبی سپری کنند. استفاده از رویکرد کل نگرانه، به منظور شناسایی دقیق تر عوامل تهدید کننده‌ی سلامت فرزندان خانواده‌های طلاق از مسیر طلاق والدین و شناسایی عوامل تهدید کننده و بررسی دقیق تر برنامه‌های مداخله‌ای انجام شده در دیگر کشورها، به منظور سنجش میزان انطباق آن با شرایط بومی کشور و تلاش برای بومی سازی آنها و یا طراحی برنامه‌های مداخله‌ای جدید. داشتن روابط سالم و بدون دغدغه بین والدین و فرزندان و ابراز محبت صحیح والدین به فرزندان کلید رشد و سعادت فرزندان می‌باشد. نقاشی کودکان به عنوان یک اثر، برای شناخت ویژگی‌های روانی یا حالت‌های عاطفی کودکان بسیار با معنا و با ارزش است،

معلم‌ان هنر می‌توانند با نقاشی‌ها وضعیت دانش‌آموزان را تشخیص دهند یعنی نقاشی خانواده جنبشی این امکان را می‌دهد تا تصویر واضحی از تعاملات بین فردی اعضای خانواده و روابط عاطفی میان اعضا را مشاهده کرد 6 مولفه‌ی اصلی ویژگی تصاویر (پاک کردن، فشار دادن مداد روی کاغذ، حذف بخش‌های عمومی بدن، چرخش‌ها، هاشور زدن) (رسم خطوط موازی و متقاطع) سایه روشن‌سازی کردن، به پشت کشیدن چهره‌ها، طرز قرار گرفتن بدن به طور ثابت، حذف اعضای خانواده، خطای نسبی در کشیدن قد اعضای خانواده، امکان ترسیم خود (باتوجه به سن و دستور العمل آزمون) فاصله (فاصله‌ی فیزیکی افراد خانواده، موانع دیوار یا حایل) اعمال (شکل انفعالی پدر، عدم انجام کار توسط پدر) شکل انفعالی مادر (عدم انجام کار مادر) شکل انفعالی خودش (عدم انجام کار خود) وضعیت خطر ناک، محروم‌سازی تعامل اعضاء خانواده با یکدیگر، محروم‌سازی تعامل اعضا با افراد (ارتباط نداشتن با افراد) نمادها (اشیاء یا موضوعاتی که در خانواده مانند یک توپ پرتاب می‌شود) زمینه‌ی نیروهای درون خانواده (اشیایی که از خود نور یا گرما منشر می‌کنند) زمینه‌ی نیروی درون خانواده، اشیاء خطرناک مانند یک تفنگ، شیشه، آتش) زمینه‌ی نیروی میان خانواده (گل، ابیاری گل) زمینه‌ی نیروی میان خانواده و سبکها و بخش‌بندی کردن (جدا کردن عمدی اعضای خانواده با استفاده از خطوط)، قرار دادن در حاشیه، کشیدن خطوط زیر شکل (کشیدن بیش از یک خط برای پوشادن تمام قسمت پایین نقاشی)، اختصار (ترسیم اعضا، بصورت خطوط و اشی) دسته‌بندی شده است؛ کاهش و کنترل آسیب‌های اجتماعی تهدیدکننده‌ی نهاد خانواده خاص اعتیاد، بیکاری، فقر، خشونت و ... در سطح جامعه را از بین برد یا کاهش داد. ایجاد و گسترش مراکز مشاوره و مداخله در بحرانها و اختلافات خانوادگی. توانمندسازی اقتصادی خانواده‌ها به منظور کاهش فشارهای اقتصادی حاکم. توانمندسازی و ایجاد فرصت‌های اشتغال و گسترش حمایت بیمه‌ای از زنان به منظور کاهش تبعات سوء طلاق.

والدین باید نگرش و نگاه همسانی نسبت به مدرسه و تحصیل کودکانشان داشته باشند لازم است که آنها حتی با وجود مشکلاتی که بین خودشان دارند درباره فرزندشان ب نقطه مشترکی برسند نباید طوری باشد که یکی از والدین نسبت به تحصیل سخت‌گیر و دیگری آسان‌گیر باشند این مسئله باعث گرایش ناخواسته کودک به یکی از والدین شده و ممکن است دوانه تصور والد خوب و والد بد را برای کودک تداعی کند.

دانش‌آموزان طلاق بهتر است ورزش کنند، تغذیه خوب داشته باشند، اوقات خود را با دوستان بگذرانند، یک نوع سرگرمی برای خود انتخاب کنند، چشم خود را ببندند، دوش آب سرد بگیرند یا استحکام با آب گرم نمایند، مجله بخوانند، به دوستان و خویشان خود تلفن کنند، از آنها در خواست کمک کنند از کودکان انتظار نداشته باشند و نیازهای همنشینی و صحبت آنها را برآورده سازند، والدین باید از خودشان مراقبت کنند تا بتوانند از کودکان خود مراقبت نمایند، با دوستان خود بازی کنند، شرکت در انجمن‌ها و اردوها، انتخاب سرگرمی‌ها یا کتاب خواندن می‌تواند در کاهش نگرانی آنها مفید باشد، پذیرش احساس خشم این

کودکان، به آنها کمک کمک کنند تا راه های قابل قبول و مناسبی را برای ابراز این خشم و بدون آسیب رساندن به خود و سایر مردم پیدا کنند. مراقبت و محبت عشقی که فرزندان شما به آن نیاز دارند را به آنها بدهید. میتوانید برای کودکان تان چکار کنید؟ مکالمه باز، ادامه دادن به زندگی روزمره، شروع فعالیت جدید.

نتیجه گیری:

پیامدهای جانبی طلاق و مجموعه فشارها گاه نوجوان را به مرز بیماری های اعصاب و روان ناهنجاری های رفتاری ناسازگاری های اجتماعی و عاطفی نیز بکشاند و والدین نیز بعد از طلاق دچار تزلزل می شوند و احساس اضطراب افسردگی خشم شدگی ناتوانی و بی کفایتی می شوند که این احساسات حریم روانی و عاطفی نوجوان را متاثر می سازد.

اما عوامل روانی متحمل بر کودکان طلاق سبب دروغگو شدن آنها می شود که یکی از علل آن ترس از مجازات هاست و بدیهی است که هرچه مجازات خشن تر باشد ترس یا تر و اصرار نوجوان در دروغ بیشتر خواهد شد یکی از مهمترین عوامل پرورش فطرت راستگویی در نوجوانان محبت خانواده است تجربه نشان داده است که دبیران در آگاه کردن والدین و کنترل رفتار آنان نقش تعیین کننده ایفا می کنند

یک سری از نشانه ها در نقاشی کودکان مضطرب دیده می شود که عبارتند از به کار بستن رنگ سیاه و کشیدن کله های سیاه، کشیدن خطوط بسیار کمرنگ یا بیسار پر رنگ ، ادمک کوچک و استفاده های افراطی از رنگ بنفش، یافته های پژوهش حاضر نیز موید این مطلب است که فراوانی سطوح یاد شده در کودکان طلاق بیشتر از کودکان عادی است و بین آنها تفاوت های معنا داری وجود دارد؛ در نقاشی از لحاظ ترسیم خطوط راست، حذف خود، حذف اعضاء خانواده (پدر، مادر، خواهر، برادر) برای کشیدن یک یا چند شکل از بقیه، ترسیم نشانه های منفی احساسات از طریق صورت، نوع والدی که بزرگتر ترسیم می گردد تفاوت معنا دار آماری وجود دارد و از لحاظ ترسیم خطوط منحنی و ترتیب نقاشی (ترسیم شکل پدر به عنوان شخص اول) تفاوت معنادار آماری وجود ندارد.

از آنجا که کودکان بخصوص در مقصع پیش دبستان، آسیب پذیر ترین مرحله ی سنی از لحاظ ساختار روانی را طی می نمایند لزوم توجه به بهداشت روانی کودکان طلاق بسیار واضح و روشن است زیرا آنها خود را مسئول این جدایی و از هم گسیختگی می دانند و

همین مسئله مشکلات رفتاری و هیجانی کودک را تشدید می کند که اثرات منفی بلند مدت باعث اختلال در فعالیت های اجتماعی می شود.

از جمله اشکالات دیگر کودکان طلاق ، ترس بی دلیل، بی خوبی، تجاوز به دیگران، اختلال در تغذیه، لکنت زبان، عقب ماندگی در مدرسه، سرگرمی های غالباً مضر و پناه بردن به مواد مخدر، یاس و نومیدی و شکست در صحنه ی زندگی آینده است.

آبرا هامسون در پژوهش های خود دریافت خانواده های افراد بزهکار نسبت به خانواده های افراد غیر بزهکار در شرایط نامطلوبی به سر می برند که فشار خانواده نامیده می شود، این فشار با خصومت، تنفر، عصبانیت، آزدگی، پرخاشگری و آشفتگی های عاطفی به وجود آمده و حفظ شده است که هم در والدین و در فرزندان آشکار می شود . در مجموع نشان دهنده ی وضعیت نامناسب فرزندان طلاق در شاخص های سلامت روان و زیر مقیاس آن (نشانه های روان تنی، اضطراب، بی خوابی و ناکار آمدی اجتماعی و افسردگی و ناسازگاری با محیط اطراف و عزن نفس می باشد.

پیشنهادهات:

1-ارتباط صمیمی با دانش آموز داشته و خوب به حرف هایش گوش کنید 2-صحبت نمودن با او در حد تعادل 3-احترام و شخصیت دادن به او 4-تقویت روحیه اعتماد 5- مسئولیت دادن به او در خانه و مدرسه 6- درک بهتر و بیشتر او از جانب خانواده و شاگردان دیگر 7- تشویق او در حد معمول به صورت زبانی و انفرادی و گروهی 8-تقویت روحیه ایثار و فداکاری در جهت حقوق اساسی دیگران 9- ارائه الگوی مناسب رفتاری با استدلال های درست منطقی 10- پیشنهاد به ما در آن فرزند او و خانواده اش از پدر و دیگران پیش از آن کودک شکایت و گوی نکنند.

اما متداول ترین راه که باعث خراب شدن نمرات کودک در دوران راهنمایی می شود، تنبلی و لجاجت است که اغلب با مشکلات عاطفی مانند جدایی تشدید خواهد شد و گاهی والدین برای هل دادن کودک به سمت نمرات بهتر او را تنبیه کرده که این نتیجه عکس خواهد داشت، والدین باید کودکانشان را قانع کنند که همیشه برای کمک کردن در کنار او خواهید بود اما این زندگی خودشان است و باید برای بهتر شدن زندگی شان خودشان آنرا بسازند.

برنامه مداخله ای کودکان طلاق باعث افزایش نگرش مثبت کودکان به طلاق والدین، بهبود روابط با آنها و هم سالان و نیز افزایش مهارت حل مشکل می شود همچنین خود متمایز سازی باعث افزایش کار آمدی، عزت نفس و بهبود خلق پایین و مشکلات بین فردی می شود.

ارائه راهکارهایی برای سرپرستان:

نوجوانان برای کنار آمدن با تغییرات حاصل از جدایی پدر و مادر 1- بشود با پدر و مادر نوجوان صحبت کرد و آنها را نسبت به آسیب های آینده فرزندان شان آگاه کنند از آنها بخواهند هر از گاهی به فرزندانشان سر بزنند و به او بفهماند که او را دوست دارند و این کار برای روحیه او بسیار مفید است .

اگر واقعاً امکان دارد به نوجوان بگویند که نیازهای او را برآورده خواهید کرد و در جهت رفع آن تلاش می کند .

از تنبیه بدنی خود داری شود.

بهتر است یکی از بستگان نزدیک یا فردی که کودک قبولش دارد با او در تماس باشد.

تا جایی که ممکن است نوجوان را از محیط آشنا و دوستان و مدرسه دور نکنند .

به مسائلی که برای فرزندان مهم است توجه کنند به سوالات زیادی که به دفعات از شما پرسیده می شود و تکراری می باشد آماده باشید.

منابع:

1- آزاد، پیمان، " طلاق و تاثیر آن بر فرزندان(دانش آموزان)" 1395

2- اسماعیلیان، نسرين و همکاران، "اثر بخشی شناخت درمانی مبتنی بر ذهن آگاهی بر نشانی افسردگی و پذیرش کودکان دارای والدین مطلقه"، مجله روان شناسی بالینی، سال پنجم، شماره سوم، 1392

3- بری، محمد صدق، " آمار طلاق به یک مورد از هر 3 ازدواج افزایش یافت"، روزنامه ی کیهان، شماره، 19679، 1389

4-باریکانی، آمنه؛ ساربعلو، محمد ابراهیم، "بررسی عوامل موثر طلاق در مراجعین به دفاتر ازدواج و طلاق و مجتمع های قضایی استان قزوین در سال 86"، مجموعه مقالات دومین همایش ملی آسیب های اجتماعی ایران، دانشکده علوم اجتماعی، دانشگاه تهران، انجمن جامعه شناسی ایران، 1390

5-پورخان، اعظم، "مطالعه ی تطبیقی - مقایسه ای طلاق زوجین مراجعه کننده به مراکز مداخله در خانواده در شهر کرمان"، مجموعه مقالات دومین همایش ملی آسیب های اجتماعی ایران، دانشکده ی علوم اجتماعی، دانشگاه تهران، انجمن جامعه شناسی ایران، 1390

6-جوادی علی محمد و مریم، "گرایش به طلاق و عوامل موثر بر آن در بینن مراجعه کنندگان به دادگاه های خانواده در شهرستان ایوان غرب و گیلان غرب"، 1390

7-رحیم زاده ، عدنان و همکاران، "راهکار های فقه اسلامی پیشگیری از وقوع آسیب اجتماعی طلاق"، 1396

8-رنجبر ، خیر النسا، "مقاله طلاق چالشها و رویکردها، صفحه 16، 1392

9-رئیزی، رویا و همکاران، "تاثیر جلسات مشاوره حضوری آموزش مهارت های زندگی بر سلامت روانی فرزندان خانواده های طلاق، "مجله دانشگاه علوم پزشکی شهر کرد، دوره 14، شماره چهار، 1391

10-سرمد، زهره و همکاران، "روش های تحقیق در علوم رفتاری"، چاپ بیست و پنج، تهران، انتشارات آگه، 1392

11-ساروخانی، دکتر باقر، طلاق، پژوهش در شناخت واقعیت و عوامل آن، انتشارات تهران، 1376

12-سروستانی، صدیق، و رحمت الله، "فراتحلیل مطالعات انجام شده در حوزه ی آسیب شناسی اجتماعی در ایران"، نامه علوم اجتماعی، دوره پانزدهم، شماره پانزدهم، 1379

13-شیر بیگی، عالیه، "بررسی رابطه ی طلاق و بزهکاری فرزندان"، فصل نامه ی جامعه شناسی، شماره پنجم، 1389

14-شهوولی، کیامرث، رضایی، سلطان مراد فر، "بررسی علل ناسازگاری و طلاق، در خانواده های شهرستان ایزه"، 1390

15-شریفی در آمدی، پرویز، "مقایسه وضعیت بهداشت روانینوجوانان طلاق و یتیم محروم از مادر و عادی، سنین بین 15 تا 18 سال شهر اصفهان"، فصل نامه روان شناسی و علوم تربیتی ، شماره هشتم، 1389

16-شهنی ییلاق، منیژه و همکاران، "مقایسه تاب آوری سلامت عمومی ، پرخاشگری و عملکرد تحصیلی دانش آموزان دختر دبیرستانی خانواده های طلاق و عادی شهر اهواز با کنترل وضعیت اقتصادی-اجتماعی، فصل نامه مشاوره کاربردی، دوره اول ، شماره 1، 1390

17-صدر الاشراقی، مسعود و همکاران، "آسیب شناسی طلاق، علل و عوامل و راهکار های پیشگیری از آن، " 1391

18-طاهر،محمد رضا؛ نرگس عباسیه،" تاثیر طلاق والدین بر افت تحصیلی فرزندان،"1394

19-علیایی زند، "کارگاه پیشگیری از آزار جنسی کودکان،" 1392

20-عبدی، محمد رضا و همکاران،"تاثیر داخله کودکان طلاق بر میزان سازگاری آنان با طلاق والدینشان،" فصل نامه خانواده پژوهش ، سال نهم، شماره سی و پنج، 1392

21-آباد، جواد؛ و همکاران،"علل طلاق و راهکار های جلو گیری از آن،" 1395

22-قربانی، احمد، "سرنوشتی بد تر از یتیمی برای کودکان"،1393.

23-قائمی امیری،علی،"کودک و خانواده نابسامان،"نشر انجمن اولیا و مربیان،1390

24-قمری، محمد واحسان فکوری،"مقایسه شیوه مقابله با استرس و بهداشت روان و رابطه بین متغیرها در بین دانش آموزان طلاق و غیر طلاق،" فصلنامه علوم رفتاری ، دوره دوم ، شماره چهارم، شماره 1389

25-کاظمیان، سیمه و معصومه اسماعیلی ، "اثر بخشی آموزش خود متمایز سازی بر کاهش اضطراب فرزندان خانواده های طلاق ،"فصلنامه پژوهش در سلامت روانشناختی، دوره ششم، شماره چهارچهارم ، 1391

26-کاظمیان، سمیه و آتوسا هرفری،"اثر بخشی آموزش تفکیک خویش بر مبنای نظریه بوون بر کاهش میزان اضطراب و افزایش اعتماد به نفس دانش آموزان دبیرستانی خانواده های طلاق،" فصل نامه ی یافتنی نو در روان شناسی ، سال هفتم، شماره 22، 1391

27-گیدنز، آنتونی،"جامعه شناسی،" منوچهر صبوری، نشر نی، 1373، صفحه 434

28-مطهری، شهید مرتضی ،"نظام حقوق زن در اسلام ،" دفتر انتشارات اسلامی ، تهران، چاپ نهم،ص 245، 1395

29- ماهنامه سپید، دانایی- صفری، یازدهم مرداد 1390

30- محمدی، مبین و همکاران، " بررسی تاثیر طلاق والدین و افت تحصیلی دانش آموزان"، 1395

31- میری، سید محمد صادق و همکاران، " مقایسه ی شاخص های ترسیمی آزمون ترسیم خانواده جنسی در کودکان عادی و طلاق"، 1395

32- هنریان، مسعود؛ یونسی، جلال، " بررسی علل طلاق در دادگاه های خانواده تهران"، فصلنامه ی مطالعات روان شناسی بالینی، سال اول، شماره سوم، 1390

33- هاشمی، سید عامر، "چرا طلاق؟"، ویرایش سوم اردیبهشت، 1394

34- ویزه، اوزولا و همکاران، " بررسی مقایسه ای شیوع کودک آزاری در دانش آموزان مقطع متوسط بر حسب مقطع تحصیلی، سابقه ی طلاق در خانواده،" فصل نامه ی خانواده پژوهی، سال چهارم، شماره چهارده، 1387

35- یعقوبی، کژال و همکاران، " برسی مقایسه ای میزان پرخاشگری کودکان طلاق،" فصل نامه ی مطالعات روان شناختی، دوره ی هفتم، شماره یک، 1390

36- یونسی، فلورا و همکاران، " مقایسه ی سلامت روان، عزت نفس و مسئولیت پذیری دانش آموزان دختر مقطع راهنمایی خانواده های طلاق و عادی شهرستان فیروز آباد سال 87-88،" فصل نامه ی زن و جامعه سال اول، شماره دوم، 1389

37- یحیی زاده، حسین؛ حامد، محبوبه، "فرا تحلیل مسائل فرزندان طلاق در ایران و مداخلات مربوط، دانشکده علوم اجتماعی"، دانشگاه علامه طباطبایی، 1394، صفحه ی 91-120، شماره 2